

STATISTISK USIKKERHED

Kritik: EU-Kommissionen bruger tendentiøse undersøgelser til angreb på lønmodtagere

Af [Carsten Terp](#) | [@CarstenTerp](#)

Fredag den 5. september 2014, 06:00

Del:

En harmdirrende fagbevægelse kritiserer EU-Kommissionen for at designe undersøgelser med henblik på at manipulere en erhvervsvenlig politik igennem. To forskere undrer sig over undersøgelsesmetoderne. Erhvervslivet har sværere ved at se problemet.

I sit arbejdsprogram for den nye EU-Kommission understreger den kommende formand, Jean-Claude Juncker, betydningen af at lempe byrderne på små virksomheder.

Foto: Marcus Schreiber/Polfoto

Mens Danmark genlyder af højroastede diskussioner om de mennesker, der har mistet dagpengene, foregår der under langt mindre opmærksomhed en tovtrækning i Bruxelles, der kan få afgørende betydning for alle, der er på arbejdsmarkedet.

I den ene ende af tovet trækker en harmdirrende fagbevægelse, der frygter dårligere arbejdsmiljø og færre rettigheder for de europæiske lønmodtagere. I den anden ende EU-Kommissionen, der assisteret af det europæiske erhvervsliv ønsker friere tøjler til virksomhederne.

Nu, midt under tvekampen, anklager fagbevægelsen sine modstandere for at bruge beskidte kneb.

Ifølge fagbevægelsen designer EU-Kommissionen undersøgelser, så de munder ud i de resultater, Kommissionen gerne vil have. Til gavn for erhvervslivet, men til stor fortrydelse for ikke mindst lønmodtagerne.

»Det er jo bemærkelsesværdigt, at Kommissionen laver undersøgelser, som er så *biased* –

altså at de ikke er det mindste objektive,« siger Veronica Nilsson. Hun er *confederal secretary* i ETUC, paraplyorganisationen for den europæiske fagbevægelse.

Små firmaer skal sikre Europas økonomi

Kampen mellem Kommissionen og fagbevægelsen drejer sig om velerhvervede rettigheder for de europæiske lønmodtagere. Dem betragter erhvervslivet som byrder, der står i vejen for vækst i Europa.

Klik her for at læse artiklen: [EU-udvalg forbereder frontalangreb på faglige rettigheder](#)

For eksempel agiterer erhvervsfolk for at formindske de ansattes ret til barsel, at ophæve den maksimale ugentlige arbejdstid på 48 timer og at afskaffe APV'er i mindre virksomheder.

Klik her for at læse artiklen: [Stærke kræfter i EU strammer løkken om arbejdsmiljø](#)

Og som tidligere beskrevet i Ugebrevet A4 er der opbakning helt op i toppen af EU-systemet til at luge ud i regler, der hæmmer små virksomheder. De såkaldte mikrovirksomheder udgør hele 92 procent af det europæiske erhvervsliv. Og i Kommissionen er opfattelsen, at de er afgørende for at bringe den europæiske økonomi på ret køl.

Klik her for at læse artiklen: [Blå EU-vinde blæser arbejderne omkuld](#)

Resultatet er givet på forhånd

Det er særligt to undersøgelser, som Veronica Nilsson fra ETUC er kritisk over for. Den første er et spørgeskema, som EU-Kommissionen sendte ud i efteråret 2012.

I den såkaldte Top Ten Consultation blev virksomheder og erhvervsorganisationer bedt om at pege på de ti mest byrdefulde direktiver blandt en række, Kommissionen på forhånd havde udpeget.

»Det er meget mærkeligt, at Kommissionen selv foreslår, hvilke direktiver virksomhederne skal klage over. Man lader det ikke være åbent, men har allerede identificeret et antal direktiver, som, man er enig i, skaber for store byrder,« siger Veronica Nilsson.

Top Ten-undersøgelsen er i foråret 2014 blevet fulgt op af endnu en spørgeskemaundersøgelse. Her er aktører i turistindustrien blevet bedt om at bedømme en række direktiver om for eksempel forbrugerbeskyttelse, fødevarerikkerhed, arbejdsmiljø, arbejdstid og skat.

“ Man har jo fra starten bestemt sig for kun at kigge på ulemperne ved de forskellige direktiver. Man kigger ikke på fordelene, og hvorfor vi har dem.

Veronica Nilsson, ETUC

Virksomhederne og deres organisationer er blevet bedt om at vurdere, om reglerne er 'for dyre', 'unødvendige', 'for restriktive', 'for overdrevne', 'for komplekse', 'uigennemsigtige' eller 'mangler beskyttelse'. En sidste mulighed var at krydse af i feltet 'andet'.

Fælles for de to undersøgelser er, at de kun giver respondenterne mulighed for at udtrykke utilfredshed med de byrder, lovgivningen medfører. Forståelse for det formål, lovgivningen måtte have, er der ikke plads til.

»Man har jo fra starten bestemt sig for kun at kigge på ulemperne ved de forskellige direktiver. Man kigger ikke på fordelene, og hvorfor vi har dem,« siger Veronica Nilsson. Hun tilføjer, at virksomhederne heller ikke er blevet bedt om at begrunde, hvorfor de enkelte direktiver skulle give dem vanskeligheder. De skal bare krydse af.

»Det virker useriøst bare at spørge virksomheder, om de er enige i, at nogle direktiver skaber

byrder for dem. Det viser, at man på forhånd har besluttet sig for, hvilket resultat man vil opnå,« siger Veronica Nilsson.

En lurende markedsfundamentalisme

Og fagbevægelsen står ikke alene med sin undren.

“ Det hele går på, at alle administrative reguleringer er blevet til byrder

Henning Jørgensen, professor, Aalborg Universitet

På Center for Arbejdsmarkedsforskning ved Aalborg Universitet er professor Henning Jørgensen med egne ord 'dybt bekymret' over undersøgelserne og den dagsorden, de repræsenterer.

»Det er tendentiøst,« siger Henning Jørgensen.

»Det hele går på, at alle administrative reguleringer er blevet til byrder. Når man udtrykker det sådan, så har du noget, der lurer i baggrunden – en form for markedsfundamentalisme, hvor et marked uden regulering er målet. Og den dagsorden er skæv.«

I sit arbejdsprogram for den nye EU-Kommission understreger den kommende formand, Jean-Claude Juncker, betydningen af at lempe byrderne på små virksomheder. Det er så væsentligt, at en af Kommissionens kommende næstformænd vil få det som et særligt fokusområde.

»Der er stærke kræfter, politisk og erhvervsmæssigt, som ønsker denne her dagsorden. Og det bekymrer mig, at Juncker på den måde selv stiller sig i spidsen for det. Og hvis man så skal bruge disse undersøgelser som grundlag for at gå videre, så står man altså på noget, der må kritiseres dybt,« siger Henning Jørgensen.

Metoden virker uigennemtænkt

Men er den egentlig gal med metodikken i undersøgelserne?

Morten Frederiksen er adjunkt ved Institut for Statskundskab på Aalborg Universitet og underviser i researchmetoder.

Hans indtryk er, at valget af metode i de to undersøgelser ikke er særligt gennemtænkt.

»Det er væsentligt at overveje, i hvilken udstrækning vi påvirker de svar, vi får, ved at spørge på bestemte måder,« siger Morten Frederiksen.

»Her har man spurgt på en måde, hvor man på forhånd antager, at der er et problem. Og så lægger man op til, at folk skal sige noget om, hvor voldsomt, de synes, det problem er,« siger Morten Frederiksen.

Han hæfter sig ved, at undersøgelserne ikke giver mulighed for at veje fordele og ulemper ved lovgivningen op mod hinanden. I stedet kunne man have sat formålet med lovgivningen op over for de administrative byrder for virksomhederne, mener Morten Frederiksen.

»Så havde man fået en vurdering af, hvad de administrative byrder gør godt for – og om de så er nødvendige sammenholdt med det, man får ud af dem,« siger han.

Som man spørger, får man svar

Ph.d.-studerende ved Københavns Universitet Jonas Hedegaard Hansen forsker også i metode. Og selv om undersøgelserne ikke er 'helt hul i hovedet', som han siger, er der alligevel problemer med måden at spørge på.

»Der er det gamle survey-ordsprog, der hedder 'Som du spørger, får du svar'. Her er det

mere: 'Som du stiller svarkategorierne op, får du svar',« siger han og uddyber:

»Hvis der nu sidder nogen og synes, at mængden af regulering er helt tilpas, så har de ikke noget sted at svare, og så må de efterlade feltet tomt.«

“ Hvis man spørger erhvervslivet, om de vil betale mindre i skat, så vil det næsten være bekymrende, hvis de ikke svarer ja

Jonas Hedegaard Hansen, ph.d.-studerende, Københavns Universitet

Ligesom Morten Frederiksen mener han, at der burde have været mulighed for at måle fordele op mod ulemper.

»Spørger du mig, om jeg synes, jeg betaler for meget i skat, og om jeg godt kunne tænke mig at betale lidt mindre, så kunne jeg måske godt det. Men spørger du mig, om jeg betaler for meget i skat i forhold til, hvad jeg får for det, så kan det være, at mit svar bliver anderledes,« siger Jonas Hedegaard Hansen.

Han tilføjer, at spørgsmålene er formuleret, så de lægger op til, at respondenterne svarer taktisk.

»Hvis man spørger erhvervslivet, om de vil betale mindre i skat, så vil det næsten være bekymrende, hvis de ikke svarer ja,« siger han.

»Selv hvis de synes, skatten ligger på et rimeligt niveau, ved de jo godt – og især erhvervsorganisationerne – hvilken sammenhæng undersøgelsen indgår i. Så der er selvfølgelig en risiko for, at man svarer strategisk.«

Undersøgelserne skal behandles varsomt

Begge forskere hæfter sig også ved, at undersøgelserne er henvendt til erhvervslivet – og ikke til andre aktører, der kunne have andre og helt modstridende interesser.

»Man skal være opmærksom på, at de konklusioner, man kan drage, udelukkende repræsenterer de snævre interesser, som arbejdsgiverne og deres organisationer giver udtryk for,« siger Morten Frederiksen fra Aalborg Universitet.

Og Jonas Hedegaard Hansen supplerer:

»Hvis man vil undersøge, hvilke byrder små og mellemstore virksomheder oplever, så er det da en relevant undersøgelse. Men som Kommission ville jeg da skynde mig at få ringet til de andre parter på området og høre, hvad de tænker, inden man begynder at lave politik på en undersøgelse, som man kan forudsige, hvad vil vise, allerede når man sætter den i gang.«

Lovgivning bliver *framet* som et problem

I Danmark er LO og FTF enige i den internationale fagbevægelses kritik af undersøgelserne.

Bente Sorgenfrey, formand for FTF, fortæller i en skriftlig udtalelse til A4, at organisationen flere gange har taget afstand fra Top Ten-undersøgelsen, fordi FTF grundlæggende er uenig i, at arbejdsmiljø og beskyttelse af arbejdstagere er administrative byrder.

Bente Sorgenfrey pointerer, at der bliver henvist flittigt til undersøgelsen i det politiske arbejde i EU.

'Allermest ærgerligt er det, at der igen og igen henvises til denne undersøgelse, som om den har en særlig tyngde og værdi', skriver hun i sit svar til A4.

Top Ten-undersøgelsen er blandt andet blevet præsenteret for EU's Ministerråd på i marts 2013. Daværende erhvervs- og vækstminister Annette Vilhelmsen deltog i mødet. A4 har

spurgte hende, hvordan undersøgelsen blev fremlagt og behandlet, men Annette Vilhelmsen har takket nej til at medvirke i artiklen.

I LO er Marie-Louise Knuppert, sekretær med ansvar for internationale forhold, stærkt bekymret over undersøgelsesernes fokus på byrder – og manglende fokus på formålet med lovgivningen.

»På den måde får man *framet* lovgivningen som et problem, vi efterfølgende skal ud og forsvare. Man kommer til at lægge bevisbyrden for, at lovgivningen er rimelig over på arbejdstagerne,« siger hun.

Fagbevægelsen frygter, at undersøgelserne vil blive brugt politisk til at skabe en dagsorden, der går ud på, at virksomhederne skal have så lempelige vilkår som muligt for at få Europa ud af krisen, og at beskyttelse af lønmodtagerne er urimelige byrder, der forhindrer virksomhederne i at nå deres mål.

Spillet om dagsordenen

Caroline Grøn kan godt forstå bekymringen i fagbevægelsen.

Hun er adjunkt ved Center for Europæisk Politik på Københavns Universitet og har Europa-Kommissionen som et af sine forskningsområder.

“ Det handler om, hvem der kan få defineret, hvad der skal sættes på dagsordenen. Og det er en utrolig stor magt at have

Caroline Grøn, adjunkt, Københavns Universitet

»Inde hos mig taler vi om *agenda setting*. Det handler om, hvem der kan få defineret, hvad der skal sættes på dagsordenen. Og det er en utrolig stor magt at have,« siger Caroline Grøn.

»Hvis man kan være med til at definere problemerne, så har man større indflydelse, end man har, hvis man kommer efterfølgende og siger: 'Hvis I vil lave om i de her arbejdsmiljøregler, så har det faktisk de og de konsekvenser.«

Men selv hvis Kommissionen skulle få sat dagsordenen, er spillet ikke ovre, understreger Caroline Grøn. Og fagforeningernes modstand mod undersøgelserne ser hun netop som et udtryk for, at de forsøger at forpurre Kommissionens planer.

»Hvis jeg var fagbevægelsen og frygtede, at Kommissionen med de her data får defineret nogle problemer, som, fagbevægelsen ikke synes, er problemer, så ville jeg gå ud og sige: 'De der data kan man ikke bruge til noget',« siger Caroline Grøn.

Dansk Erhverv: Ingen problemer

Mens fagbevægelsen ængstes, er Dansk Erhverv anderledes ubekymret.

I en skriftlig kommentar til A4 siger erhvervsorganisationen, at processen omkring Top Ten 'ikke har været synderligt problematisk.'

Dansk Erhverv lægger vægt på, at andre end virksomheder havde mulighed for at svare, hvis de ville, men at undersøgelsen helt åbenlyst var henvendt til erhvervslivet.

'Det er undersøgelsens grundpræmis og hele formålet med øvelsen at høre, hvad netop virksomhederne ser som byrdefuldt', skriver Kasper Ernest, europapolitisk chef i Dansk Erhverv, til A4. Og han tilføjer:

'At tage en enkelt undersøgelse til indtægt for, at Kommissionen på hele området for

“ Øvelsen går ud på at finde ud af, hvor byrderne er. Derefter kan Kommissionen vurdere, om de kan mindskes, uden at man ændrer på formålet med lovgivningen

Erik Berggren, chefkonsulent, Business Europe

Heller ikke erhvervslivets europæiske paraplyorganisation, Business Europe, ser de store problemer i undersøgelserne.

»Øvelsen går ud på at finde ud af, hvor byrderne er. Derefter kan Kommissionen vurdere, om de kan mindskes, uden at man ændrer på formålet med lovgivningen,« siger Erik Berggren, som er chefkonsulent i Business Europe.

Han medgiver, at man da godt kunne have åbnet en mulighed for at veje byrderne op mod formålet med lovgivningen.

»Men der vil være masser af muligheder for at bringe de synspunkter i spil, når Kommissionen følger op på undersøgelserne. Derfor synes jeg heller ikke, fagbevægelsen behøver at være så urolig over ikke at være blevet hørt,« siger Erik Berggren.

Værdiløse undersøgelser

Men der er ikke helt fælles fodslag i erhvervslivet.

Organisationen UEAPME, som repræsenterer 12 millioner små og mellemstore europæiske virksomheder, er ikke imponeret over undersøgelserne fra EU-Kommissionen.

Luc Hendrickx er erhvervspolitisk direktør i UEAPME. Over for A4 understreger han, at organisationen sætter pris på, at Kommissionen har sat fokus på erhvervslivets byrder.

»Lovgivningen lige nu er for byrdefuld for og bør forenkles, men det skal ske på den rigtige måde,« siger han.

Og de to undersøgelser fra Kommissionen fører, ifølge UEAPME, ikke den rette vej.

Top Ten-undersøgelsen har måske nok givet dagsordenen noget fremdrift, men i sig selv var undersøgelsen overflødig, fremfører Luc Hendrickx.

For blot tre år tidligere havde erhvervslivets organisationer gennemført nøjagtig den samme øvelse og meldt ind til Kommissionen, hvilke direktiver der lagde unødige byrder på virksomhederne.

Og turisme-undersøgelsen var helt ubrugelig, vurderede UEAPME, som derfor ikke sendte den ud til sine medlemsvirksomheder.

»Jeg kunne ikke se, hvordan den skulle tilføje nogen som helst form for værdi til den viden, vi havde i forvejen,« siger Luc Hendrickx.

Han forklarer, at disse undersøgelser i sig selv er vanskelige, fordi de små virksomheder har svært ved at skelne mellem, om regler kommer fra EU, fra nationale regeringer eller for den sags skyld fra regionale og lokale myndigheder.

“ Man kan ikke tillægge en undersøgelse baseret på vage udsagn om, at 'dette er for restriktivt', og 'dette er for overdrevent' nogen som helst videnskabelig værdi

Luc Hendrickx, erhvervspolitisk direktør, UEAPME

Derfor er det nødvendigt at være meget specifik og konkret i sine spørgsmål. Og det levede undersøgelsen af vilkårene i turistindustrien ikke op til, mener Luc Hendrickx.

»Man kan ikke tillægge en undersøgelse baseret på vage udsagn om, at 'dette er for restriktivt', og 'dette er for overdrevent' nogen som helst videnskabelig værdi,« siger Luc Hendrickx.

Det synspunkt bakker Morten Frederiksen fra Aalborg Universitet op om.

»Man kan godt sætte spørgsmålstegn ved, om de spørgsmål, man stiller, er noget, man kan forvente, at folk kan svare meningsfuldt på? Kan de faktisk overskue de fulde konsekvenser?« siger han.

Morten Frederiksen mener, at spørgsmålene i stedet skulle have handlet om ting, der er tættere på den hverdag, man oplever i en lille virksomhed.

»Man burde have spurgt til ting, der er tæt på folks praksis – noget, de kan sige noget meningsfuldt om. Det her er for langt fra noget, folk praktisk kan have en mening om,« siger han.

EU-Kommissionen: Hus forbi

I EU-Kommissionen er der ikke megen forståelse for kritikken af undersøgelserne. Her lægges der vægt på, at formålet med undersøgelserne alene var at identificere de administrative byrder, som små virksomheder oplever.

En talsmand for Kommissionen pointerer, at Top Ten-undersøgelsen ikke var rettet mod fagbevægelsen, men mod virksomhederne, ganske enkelt fordi det er dem, der tynges af administrative byrder.

Talsmanden medgiver, at små virksomheder næppe altid kan identificere, hvor byrderne kommer fra. Men det gør ikke undersøgelserne ubrugelige.

»Deres svar er givetvis ikke 100 procent nøjagtige, men selv hvis de kun er 40 procent nøjagtige, giver de et værdifuldt bidrag til at identificere barriererne,« siger han.

Talsmanden har heller ikke meget til overs for fagbevægelsens bekymring om, at byrderne på erhvervslivet bliver lettet på bekostning af de regler, der giver de ansatte beskyttelse.

»Ingen stiller spørgsmålstegn ved de formål, som lovgivningen har. Ideen er at nå det samme lovgivningsmæssige mål på en måde, der er mindre bureaukratisk, mindre byrdefuld og mindre omkostningsfuld,« siger talsmanden for Kommissionen.

Han understreger, at målet ikke er at fjerne al regulering, men tilføjer:

»Hvis problemet for de små virksomheders konkurrence er overregulering, så bør der være en vis deregulering.«

Talsmanden pointerer, at antallet af regler ikke hænger sammen med graden af beskyttelse for eksempelvis lønmodtagerne.

»Hvis der er for mange regler, falder beskyttelsen. Se på Enron-skandalen. Problemet var ikke, at der manglede regler, men at reglerne var så komplicerede, at ingen forstod dem. Så mere regulering er ikke ensbetydende med bedre beskyttelse.«

